

ד ש י ל ו ת

אשר בדש, עלי אדמות, ספורים, הוצאת, מצפה תל-אביב, תרצ"ו

כשורת סיפורים, גדולים וקטנים, מע-
ביר לפנינו המספר את גיבוריו עליו אר-
מות, מהם — אנשי מעשה הצועדים
בטוחות בחיים ומהם — כושלי-הדרך
המתרוצצים על אדמת-העשייה כבעי-
הת/זו. אפס שעה אחת פטאלית שמי-
רת ומזומנת לאלה ולאמת — בפנוע
בהם ברק הגורל ובהיות יד היצור בהם
— אז מתנודדים הם מוכרעים תהייתם.
רואה נאמן הוא המספר לטבע באי-
דם, לנפתולי היצורים והאינסטינקטים
הטובים והרעים, ללבטי תשוקות וביס-
הנפש, שהם הם סובעים החתכים גר-
ל כל חי

על גבול בין החזיה וכמשות מופיעה
לפנינו הויתת הרופפת של העלמה
רגינה (בתישראל בכפר). בת-
ישראל ו"בתפריצים" פלאית זו, המטר-
אנת להנשא לאיש ונהנת צריצות באמה
ואחיה, התלווים בהבל-פיה. רבים ומ-
שונים הדברים שעלמה אזנו של נטר-
ליב, ה"אכסטרן" הצעיר, על העלמה
הואל ורמינו שוני בה יומם ולילה,
ושם הכפר הלן נעשה "דיכוכ" לשיחו
והנינו, ונפשו תכלה לכוא כסוד חיה
וכצירוף נשמתה. והנה תאוות לב עזה
זו מתמלאת בהזית-תרדמה, בעברו בעני-
לה על פני הכפר ההוא. אפס ההלוציני-
ציה מצוירת נאן כצבעים שרירים וקיר-
מים, שאנו נפתים להאמין בממשותה
גם בנפיל בה דברים מעורפלי-סיוט. אנו
נמשכים להאמין בריאליות הדברים עד
שאנו נייערים יחד עם גוטליב, אשר
כסיום המספר, עוד תעה, כולו תרדות,
ברוך אחרת, בדרכה של הנפש הנכונה,
אשר יסודה מתוחו וסופה לתהור.

ואמנם, באספקלריה הפוכה וע-
מוקה זו שבהלום אנו מראים לדעת
את הנפש הנבוכה והעלובה של בת-
ישראל נאה, מודדת ובודדה, תובעת
עלבונה ואינה נענית, והיא — אך, את
נפשה תבקש שלל לעצמה ואחד הפצה
— לחיות כלל בה.

בציור הנוסק, "תנאים", אנו רואים
פריצה נועזת של גדר-המאויים במסיבה
של למדנים ויראים, שזקנם ופרקם נאה,
המטובים כשמתח של מצוה, ובעל-
השמחה — ר' משה חיים והותנו, שאי-
רושי הבן הנכד להם עתה. זה כמה שמי-
תה על ר' משה חיים אשתו הצפענית
וחותנו התסיה לא נתן לו לשאת אחרת
תחתיה, והנה עתה — למראה כלה נאה
ולקשב שיתדורים שבין הזוג ננערת בו
הרגשת עלבונם ורוגום של חייו, ריחות
השרה פגרים כיסופו: קול רמיו צועקים
בו על איבוד ימיו — ומשפחו עליו
יצרו הוא צועד לבית לינסה הערלית —
לאך ברקת-ודעה אחרון מחורו לתשר-
בה.

וכמין זעקת יאוש. על חסא הרוכץ
לפתח שומעים אנו בשאלת התם:
"המהותן, היכן הוא, הא?"

בסיפור, "אחים" באה לירי גילוי עו-
ונמרה ההתנגשות בין הצועד לכמת הר-
בו לבין אחיו, שהמתרוצצים בתוהו לא-
דרך, יצהק, בעל-ביעמיו שכבש לו מעמ-
דו איתן בחיים, שדרכו בנתת ושוכה
ליסמנת — הרחק מפיזור-נפש, בא לחי-
לץ סן המוצר את אחיו. ואחיו זה
"פילוסוף" נותן בכוס עינו לצוער מדתי
אל דתי. מנת במסיבת הנללות בבית
חייו נערכה התאבקות בינו לבין האת
היצוי. והאיתן שבחיים המשול ל"אדם
בומח זה שכרטיסו להצגה נכון בידו
ואין הוא חושש לבקורת". וסופו שהוא
כנעו לרוחו הסוער והמכלה של אחיו
הנפול וכנפלו גם הוא יקרא, "הלא ש-
לכם אנו".

"כלילה האחרון" — חיות שו"ב
זמן תהליך למות הוא ציור כלאחר-כך
ויצא דופן באוסף.

הישר ונקי באפיה — הנה הכוח העומד
בפני גת כנגד אפול הסוער, המפוזל
והזינגו שבקלדם — בחד-הלויה האיריא-
לית, והנה זו שאהבה והעריצה נפשו,
— היא והולד עמה מתים בעונו —
מנע מחלת-ענבים שלו. כאן השכר
השכר הגדול בחייו הנותן בו אותותיו
לתמיד. מה נהמה יכול למצוא אחרת
בלאה, משענת קנה רצוני?

בפרק זמן שלאחר המלחמה חוזר הוא
מתורכיה, שעשה בה כמה שנים, ובא
לת"א העומדת ומסחרת בבנינה. והוא
רואה — העיר גדלה והומית מרוב תנו-
עה ואדם, עולים חדשים, תיירים ועל-
כולם — ספקרים מהממים ומוכרים עש-
רת מונים את המגרש האחד, הוא נפי-
גש במכירים, ראשי-טיפוסים בישוב,
ורואה קצת ממעשיהם ה"יפים" בעסקים,
ככספי-ציבור, והעיקר — "שוב אין
כאן מאותם יחסי-הלב כמקודם". שוב
מנסה הוא כוחו כמעשה, ושוב קל אמר
בו באדם, "כאילו צורך הוא לו להיות
מדומה". הוא מסרב למכור את ביתו,
ולתוכו באה עתה. האשה השלישית,
מאלכסנדריה, היא לאה, שאינה מצפה
סמנה אלא לטוב-לב בלבד, וכבר מקו-
ימים מועטים הוא מנעם מרידות-האכזר-
בה.

עיני הכלל הם כעצם ממנו והלאה,
אבל כמה סן האמת יש בדבריו הנאמר
רים כדרכו סן הצד, "קום יקום ישוב
גדול בארץ — אומר הוא במסיבת רעים

ב"אקסק" ניתן תיאור נאמן מימי
המצור על היפה וכיבושה בירי האנגר
לים. אותה שעה שהתותחים רועמים
וקולות יריה מתפוצצים באזנינו עדים
אנו לרחמי אנוש הנכמדים בלבו של
פלד לחיול תורכי, כזה-רעב, המצביע על
בתו הקטנה של פלד ומרמז, כי גם לו
ילדה כמות בביתו, וכשהוא מבקש
"אקסק" — להם — מודרות הקטנה
להגיש פת לרעב. והנה למחרת, בהכיר
פלד בתורכי הרוג את החייל הזה על פי
פרוסת הלחם שבלמה מכיסו והוא אומר
לבתו הקטנה; יודעת את, "אקסק" סת
— חדי באמת, כל הצער והרוך האנושי
היו בשב המשונה הזה".

ואחרון אחרון — הסיפור על גורל
איש וביתו שנמחו מעל פני הארמה,
(איש וביתו נמחו). סיפור שהיאורו
הי זוריו, שטף-קצבו חזק ורקעו קרוב;
והארמה — ארמת תל-אביב הקמה ונב-
נית, הניכור וכניס-כוכתו — הבונים
ונכנים בה או מרסרים בה, והדקולות-
הם, ודבריהם ומעשיהם — הלא לפנינו
הם חיים כיום הזה.

הפקיד קשה נטל כאן לעצמו המספר
בכתרו לו מבין עשרת הראשונים של בור-
גי ת"א והישוב, לא הלוצירעם וגיבורי-
מולדת, אלא דוקא את האחד סן הצד,
את קלדם והוא לו לפה ולגואל. ורומח
שברש הריאליסטן עשה כאן בחירתה
שבכוונה בכואו להקים ציון לאחד מאלה
הרבים, אשר כמאמר קלדם, — יבואו
וייצרו כאן רוב מנינו ובנינו של הישוב.
ולא כדיון וכמוכיה מופיע המספר, ורק
לגולל ולהשוף הדברים בשרשם וכהיותם
הפנימית הוא בא.

לא כדיון — ונהפוך, יש שהוא מאי-
ציל קורטוב של השתתפות מחיבת לגי-
בור, קשה-הגורל, ואותו קורט של סימ-
פטיה דבק וניעור גם בנו לבורים
קלדם, הכרוזים חיפה, בעל עינים חר-
מות והמות, נדיב-לב הנענה באחיבות
לכל דורש; חוט של עצבות המשיך עליו
תמיד, — הוא שעושה לנו שיהא לבנו
הומה לו, שלא נדין עמו בחומרה ונמי-
חול לו ליסויו והטאיו, וראה, בחור
זריו זה מסכיבות אודיסה השולת ירן
בעסק עוד בכירות ובא לא"י ומצליח
בכל מעשי ידיו, אשר נתן בחוש המצי-
אות והחסתנלות לכל לשון, סביבה
ומנהג, שלבאורתי חלקו עם "אנשי
מעשה", הרי בתוך-תוכו נגוע הוא,
פטאלי, ויסודו מתוהו; אף בשעה שמולו
משחק לו, ועולמו טוב עליו, עסקיו נפר-
צים ופורחים והוא סהלך בחוצות יפו
במתרונות האלמונים בידו, "כיהסן
ישמעאלי מלודה", וכבואו לתל-אביב —
אה הוא בין אחים טוב-לב ושמת, —
אף אז הפאטום כרוך בעפבותיו, שומר
צלו במארב. ומה נאמן הוא לאפיו —
כבנותו את ביתו בתוך אחיו בני עמו
סן הצד, אין הוא פורש מהם, אכל כך
נוח לו יותר; וכן בליאמת שאין דעתם
נחה היסנו, הוא מסתלק לצרדין ופונה
לעסקיו.

ומשכנה ביתו היפה על תלו, ואין
הוא חסר אלא אשה נאה, הרי תן מופי-
עות כאן, כחפסק ובריווה של שנים,
שלוש בטספר, וכל אחת — מקום ותפי-
סיד מיותר לה בהליכות גורלו, כל אחת
— מקור לעצמו, סמנו ישאב ברכה או
קללה לררכו בחיים. נורא הוא חלקו עם
גינה, העומרת לפניו כשפחה תרופה
ימכיטה לעינו בהכנעת בלבה, על שאי-
נו עוצד וזורק לה נעל בחטטה ודמה
שורת. גדולים עינויו עם לאה היותרת
לחיו בחשדה, כי הוא וכל העולם קשרו
עליה להרגיזה, והיא מבקשת לאסרו
אליה בעבותות אהבה חולנית. אליג-
דה המיוחסת מקושטא, בעלת הקומה
הזקופה וההליכות האציליות, זו
שהיה לה תיעוד של אישיות, תל-
התל

ות"א תהיה כרך גדול, אך לא כר-
מות הלומס... יצרים והזקים של חיים
ישו דמות לחיים... יבואו אנשים שלא
ידעו את הארץ ולא נקראו אליה, אך
תהבולות-מישבים וכות מעשים להם
והם ימביעו חותמם על הישוב... שוב
אין כוחו ומרצו עמו בעולם המעשה,
ירידיו פונים לו עורף. כשלון וחלון
בעסקן מכתוץ, והיבוי נפש בבית
פנימה, מתישים מהרה את כוחו.
עוד נופל אור נונה ונוגע-לב על שני
בני-הארם המעונים, בעמדו, נשבר כדי
דם, לפני האשה הנכאה, האותבת, לפי
דרכה, בכל לב, והיא תשה לתמוך גורלו,
אך דל כחה לעצור בעד הנזע הכבר המט
לנפול. קלדם מורף נפשו בכפו, כנקיון
וברעת, וחולך "לנוח עם יגיעי כח".

זה גורל האיש. וביתו? חבית, שהוברז
למכירה, "קם למקנה לאשה עשירה
מיסיןפור, שהרמנו עד היסוד, כדי להי
קים במקומו בית-מדות שהכנסתו סרו-
בה". אוסף סיפורים זה טבוע ככל סגולת
תין של ברש המספר, — עין פקוחה
למשש וארצי שבחיים, עין הריאליסטן,
ועם זה — אוון משורר קשובה לרהשי-
לב, להגות-נפש ולהמית הטבע. כסגנונו,
הכבר משחו אך מלומש וכחיר, נאמן
הוא לררכו ביצירת, שיש עמה בינת
חיים צלולה, במתון ותרכות-מתיבה
מנוססת.

מדרכי עונדיות